

Aprob,
Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita desfășurată la Penitenciarul București Rahova

Sumar:

Prezentul raport, întocmit ca urmare a vizitei inopinate la Penitenciarul București Rahova, este structurat pe 3 capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 14 alin. (1) și a art. 29⁷ alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului a efectuat la data de 22 februarie 2016, o vizită la Penitenciarul București Rahova, având ca obiective verificarea condițiilor de detenție și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, precum și aspectele sesizate prin petiții adresate instituției Avocatul Poporului.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului (domnul _____ - consilier, doamna _____ - consilier și doamna _____ - expert, din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție), medic/colaborator extern (domnul dr. _____, medic primar medicină de familie) psiholog/colaborator extern (doamna _____) și reprezentantul Organizației Neguvernamentale „Asociația Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului - AEPADO” (domnul _____).

2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din interviuri

Darea în folosință a Penitenciarului București Rahova s-a realizat în etape începând cu anul 1977. Unitatea penitenciară este profilată pe deținerea arestaților preventivi (bărbați) și a condamnaților (bărbați), clasificați în regim închis. Această unitate are 7 secții de deținere interioară și o secție de deținere exterioară.

În interiorul secțiilor de deținere sunt amenajate cabinete medicale, cluburi și săli de forță. Totodată, sunt amenajate în aer liber 2 terenuri de sport, un spațiu cu săli de clasă și o biserică.

Pentru asigurarea condițiilor necesare custodierii persoanelor private de libertate pe perioada executării pedepsei, Penitenciarul București Rahova dispune de facilități administrative incluzând, un bloc alimentară, magazin alimentară, diverse magazine și garaj auto.

În exteriorul amplasamentului din București, unitatea penitenciară dispune de o fermă agrozootehnică (GAZ) în localitatea Bragadiru, unde există posibilitatea cultivării terenurilor în vederea asigurării unor produse necesare hranei persoanelor private de libertate custodiate.

a) Referitor la numărul persoanelor custodiate, paturi instalate și gradul de ocupare

Din documentele puse la dispoziție de conducerea penitenciarului a rezultat faptul că, în Penitenciarul Rahova erau custodiate (în secțiile interioare de deținere) **1332 persoane private de libertate** și erau instalate 1701 paturi. Capacitatea de cazare a unității penitenciare era de **1147 locuri**.

Structura secțiilor interioare de deținere în ceea ce privește locurile de cazare, paturile instalate, numărul de deținuți cazați și gradul de ocupare, era următoarea: **E1** - 81 locuri, 103 paturi instalate, 61 deținuți, grad de ocupare 75,3%; **E2** - 191 locuri, 311 paturi instalate, 229 deținuți cazați, **grad de ocupare 119,89%**; **E3** - 191 locuri, 338 paturi instalate, 286 deținuți cazați, **grad de ocupare 149,73%**; **E4** - 168 locuri, 211 paturi instalate, 140 deținuți cazați, grad de ocupare 83,33; **E5** - 229 locuri, 340 paturi instalate, 285 deținuți cazați, **grad de ocupare 124,45%**; **E6** - 190 locuri, 300 paturi instalate, 271 deținuți cazați, **grad de ocupare 142,63%**; **E7** - 97 locuri, 98 paturi instalate, 60 deținuți cazați, grad de ocupare 61,85%.

Astfel, unitatea penitenciară se confrunta cu fenomenul de **supraaglomerare în Secțiile de deținere E2, E3, E5 și E6**.

b) Referitor la condițiile de cazare

Cu ocazia vizitării unor camere de detenție, s-au constatat următoarele:

Camerele de detenție aveau dimensiuni cuprinse între 19,30 mp. și 24,59 mp. În camerele vizitate, persoanele private de libertate erau cazate în felul următor: în camerele **E 4.4** și **E 5.36** - 4 persoane, în camera **E 5.6** - 5 persoane, în camerele **E 5.43**, **E 5.44** și **E 6.9** - 7 persoane. Totodată camerele erau dotate cu paturi care erau instalate astfel: în camerele **E 4.4** și **E 5.36** erau instalate 3 rânduri de paturi suprapuse câte două, iar în camerele **E 5.6**, **E 5.43**, **E 5.44** și **E 6.9** erau instalate 4 rânduri de paturi suprapuse câte două. De asemenea, în camerele vizitate luminatul natural era asigurat de o singură fereastră din termopan sau din lemn (în camera **E 5.36** fereastra era de dimensiune redusă și în camera **E 5.43** un geam al ferestrei era spart), iar iluminatul artificial era asigurat cu tuburi de neon sau becuri cu filament (în camerele **E 5.36** și **E 6.9** lipsea un tub de neon). Lumina de veghe era asigurată corespunzător în toate camerele de detenție. Camerele de detenție vizitate erau prevăzute cu cambuză pentru depozitarea alimentelor (în camerele **E 5.43**, **E 5.44** și **E 6.9** ușa de acces lipsea), spațiu

depozitare îmbrăcăminte (în camerele E 5.43, E 5.44 și E 6.9 ușa de acces lipsea) și diverse obiecte de mobilier (mese, scaune, noptiere, băncuțe).

În ceea ce privește grupurile sanitare, acestea erau dotate corespunzător iar instalațiile sanitare erau în stare bună de funcționare.

Cu privire la cazarmamentul din dotarea camerelor, persoanele private de libertate au susținut că, primesc lenjeria de la familie, preferând-o în locul celei de la unitatea penitenciară. **În unele camere de detenție saltelele erau vechi și prezentau un grad avansat de uzură (în camerele E 5.36 și E 5.43).**

Din documentele puse la dispoziție a rezultat faptul că, în camerele de detenție, apa rece era furnizată permanent iar apa caldă era furnizată de 4 ori pe săptămână, conform unui program stabilit de directorul penitenciarului, asigurându-se astfel activitatea de îmbăiere a persoanelor private de libertate în mod corespunzător. Lunar se efectuau probe de apă potabilă, neînregistrându-se până la momentul vizitei cazuri în care aceasta să nu se încadreze la parametrii determinați.

Energia termică era asigurată în conformitate cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 425/1994 privind aprobarea "Regulamentului pentru furnizarea și utilizarea energiei termice", asigurându-se o temperatură de minimum 19°C (la momentul vizitei, temperatura din camerele de detenție era corespunzătoare), iar energia electrică era furnizată permanent.

c) Referitor la condițiile igienico-sanitare

Din documentele puse la dispoziție de conducerea penitenciarului a rezultat faptul că, articolele de igienă personală erau asigurate și distribuite de administrația penitenciarului în conformitate cu prevederile OMJ nr. 2055/C/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice privind stabilirea unitară a drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate. În acest sens, deținuții aveau posibilitatea achiziționării articolelor de igienă personală și de la magazinul unității.

Efectele deținuților se ridicau săptămânal de către gospodarul secției și se predau la spălătorie. Fiecare secție de deținere era repartizată conform programului aprobat pentru activități de spălătorie.

Cu ocazia vizitării unor camere de detenție s-a constatat că, persoanele private de libertate preferau să își spele singure obiectele de îmbrăcăminte și să le usuce în camera unde erau cazate. Astfel, au fost găsite rufe puse la uscat în camerele E 5.44 și E 6.9, fapt care creează o diminuare a cantității de lumină naturală și folosirea mai mult a iluminatului artificial.

Pentru asigurarea curățeniei colective și individuale se distribuiau la nivelul unității diverse produse de curățat. La nivelul penitenciarului se efectua lunar activitate de dezinsecție și trimestrial activitate de deratizare, astfel încât la momentul vizitei nu existau insecte dăunătoare, **cu excepția camerei E 6.9, unde s-a constatat prezența acestora (ploșnițe).**

d) Referitor la hrană și calitatea apei

Activitatea de hrănire a deținuților se realiza pe baza normelor de hrană specifice, diferențiate pe categorii de efective. În funcție de structura normelor de hrană se stabilea meniul zilnic care sta la baza întocmirii tabelului decadal de repartitie a alimentelor. Certificarea calității hranei și aprobarea dării în consum se făcea zilnic, pe fiecare masă, de către un cadru medical și șeful de tură. Concluziile acestor verificări erau consemnate în registrul privind certificarea calității. Hrana preparată se transporta în recipiente pentru transport cu capac, asigurându-se o repartizare uniformă pentru fiecare recipient în parte. La momentul vizitei personalul de la blocul alimentar avea echipamentul de protecție corespunzător, iar camerele din interiorul acestuia erau curate, bine luminate, ventilate și dotate corespunzător.

Servirea hranei se realiza în prezența agentului supraveghetor de pe secție de către deținuți.

Meniul zilnic (mic dejun, prânz și cină) era afișat la sala de mese și blocul alimentar. La momentul vizitei, mâncarea servită de persoanele private de libertate a corespuns din punct de vedere organoleptic dar s-a constatat că, **nu se distribuiau persoanelor private de libertate, legume sau fructe crude (aspect constatat de medicul din cadrul echipei de vizită).**

Din discuțiile purtate cu persoanele private de libertate a rezultat că, în general, acestea considerau mâncarea corespunzătoare.

Deținuții beneficiau de mâncare preparată zilnic, care era asigurată la timp și în condiții de igienă. Hrana era depozitată și preparată corespunzător. Probele alimentare erau recoltate

zilnic (la recoltări participa și un reprezentant al persoanelor private de libertate) și păstrate în frigider anume destinate timp de 48 de ore, cu grafic de temperatură.

La momentul vizitei, apa potabilă era corespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ (**aspect menționat de persoanele private de libertate intervievate**).

e) Referitor la asistența medicală

La momentul efectuării vizitei, personalul medical era compus din: 3 medici (medicul șef și 2 medici care răspundeau de secțiile de deținere) și 11 asistenți medicali (o asistentă medicală era în concediu creștere copil). Cabinetul medical era dotat corespunzător cu dulapuri compartimentate pentru dosarele medicale și fișele medicale ale persoanelor private de libertate, fișete cu medicamente, canapea medicală, cântar pentru cântărit și măsurat, glucoză, tensiometru, trusă medicală de urgență, aparat aer condiționat, frigider pentru insulină și medicamente care trebuiau să fie păstrate la temperatură scăzută, recipient colectare deșeuri și reziduri contagioase. Totodată, cabinetul medical era dotat cu televizor, birou, fișet metalic și era prevăzut cu o debara pentru depozitarea materialelor sanitare și un grup sanitar.

Solicitările de asistență medicală erau soluționate cu promptitudine, atât prin personalul medical propriu cât și prin colaborarea cu Spitalul Penitenciar.

Din verificarea documentelor puse la dispoziție a rezultat faptul că, la momentul efectuării vizitei, existau fișe individuale de observație, registre medicale privind distribuția medicamentelor și înregistrarea consultațiilor, care erau completate corespunzător. Deținuții au beneficiat de consultații, investigații de specialitate și au primit tratamentul recomandat.

Consultațiile medicale erau acordate persoanelor private de libertate conform unui program de consultații pe secții care era aprobat de directorul unității penitenciare.

Totodată, urgențele medicale erau soluționate cu prioritate, iar urgențele stomatologice erau aduse oricând la cabinetul stomatologic, după anunțarea telefonică în prealabil.

De asemenea, asistența medicală după ora 16:00 era asigurată de o asistentă medicală până la ora 19:00 și de o altă asistentă medicală până a doua zi la ora 07:00 (asistentele medicale își desfășurau activitatea în ture).

Medicamentele pentru persoanele private de libertate cu boli cronice erau distribuite în urma rețetelor eliberate de medicul penitenciarului și se administrau sub semnătura acestora.

Cazurile de urgență medicală erau transportate cu autosanitara unității penitenciare la Spitalul de Urgență Floreasca sau Spitalul Universitar din București.

La momentul vizitei, unitatea penitenciară se confrunta cu deficit de personal, în acest sens fiind scoase la concurs posturile corespunzătoare din statul de funcții și organizare a acesteia.

f) Alte aspecte

Cu ocazia vizitei, s-au mai constatat următoarele: în lunile ianuarie și februarie 2016, au fost aplicate 34 sancțiuni disciplinare, au fost întocmite 106 rapoarte și au fost acordate 150 de recompense dintre care 6 recompense cu permisiunea ieșirii din penitenciar (3 pentru o durată de timp de 24 de ore și 3 pentru maximum cinci zile).

Totodată, ieșirea la aer a deținuților se realiza în baza unui program de plimbare aprobat de directorul penitenciarului.

De asemenea, folosirea la muncă a deținuților se realiza cu respectarea procedurii de selecționare și repartizare la muncă, respectându-se criteriile de selecționare și baremurile de folosire la muncă. Astfel, în anul 2015 au fost analizate în cadrul comisiei de selecționare și repartizare la muncă un număr de 1860 persoane private de libertate, din care, 1395 persoane au fost selecționate la diverse puncte de lucru la muncă în interesul locului de deținere sau în regim de prestări servicii și 465 persoane nu au fost selecționate din diferite motive (nu au îndeplinit criteriile de selecționare, lipsa frontului de lucru, refuzul selecționării – 70 persoane). Pentru respectarea normelor privind securitatea și sănătatea în muncă deținuții erau instruiți cu privire la regulile ce trebuiesc respectate la locul de muncă, asigurându-li-se, totodată, și echipamentele de protecție și de igienă, în funcție de caz.

În ceea ce privește convorbirile telefonice, persoanele private de libertate aveau dreptul de a efectua, pe cheltuiala lor, convorbiri telefonice de la telefoanele instalate în incinta penitenciarului (terminalele Paytel și Bvfone, instalate la nivelul secțiilor de deținere, camerelor de deținere, curților de plimbare, cluburi destinate activităților de educație și puncte de lucru), cu cel mult 10 persoane din exteriorul penitenciarului, atât din țară, cât și din străinătate, în funcție de regimul de executare a pedepsei, astfel: pentru regimul de executare deschis și semideschis și cei pentru care nu a fost stabilit încă regimul de executare, 10 apeluri telefonice

cu durata maximă cumulată de 60 de minute; pentru regimul de maximă siguranță, regimul închis, precum și cei care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului, 3 apeluri telefonice, cu durata maximă cumulată de 30 de minute; pentru deținuții arestați preventiv în curs de judecată, 10 apeluri telefonice, cu durata maximă cumulată de 60 de minute. Programul de funcționare a posturilor telefonice instalate era stabilit în intervalul orar cuprins între apelul de dimineață și stingere.

În cadrul unității penitenciare existau diferite programe și planificări aprobate de directorul unității penitenciare, privind funcționarea stației de radioficare (zilnic, în intervalul orar 06:00-20:00), a televizorului (de duminică până luni - intervalul orar 08:00-19:00 și 20:00-23:00 și de vineri până sâmbătă - intervalul orar 08:00-19:00 și 20:00-01:00), a bibliotecii și consultare "Info-Chioșc" (în ziua de luni - intervalul orar 15:00-17:00 și de marți până vineri - intervalul orar 10:00-12:00) și primire Radio-TV prin sectorul vizite (în ziua de luni - intervalul orar 09:00-17:00, de marți până joi - intervalul orar 09:00-13:00 și în ziua de vineri - intervalul orar 09:00-17:00).

Totodată, unitatea penitenciară avea în dotare un parc auto cu 31 de autovehicule (dintre care 7 erau propuse pentru casare și 4 erau la reparat) cu ajutorul cărora erau îndeplinite misiunile de pază și escortare specifice, transportul de materiale și de serviciu.

La nivelul Penitenciarului București Rahova, era elaborată Oferta de programe și activități educaționale, de asistență psihologică și socială și oferta activităților de reintegrare socială. Activitatea de consiliere era desfășurată în scopul sprijinirii persoanelor private de libertate în vederea soluționării problemelor sociale cu care se confruntau, aspectele relevante din perspectiva intervenției sociale fiind consemnate în fișele de consiliere individuală. Activitatea de mediere socială era desfășurată de asistenți sociali și se realiza prin adrese scrise și transmise instituțiilor publice. **Totodată, personalul existent pentru acordarea suportului psihologic și alte tipuri de consiliere/consultanță era insuficient raportat la numărul de persoane private de libertate, custodiate la momentul efectuării vizitei (aspect constatat de psihologul din cadrul echipei de vizită).**

În incinta unității penitenciare, funcționa magazinul S.C.Nelu și Rodica COM S.RL. în baza contractului încheiat cu Penitenciarul București Rahova. Magazinul practica adaos comercial de 30%, care era afișat la loc vizibil. Pentru toate produsele comercializate erau

afișate prețuri care aveau valori apropiate de prețurile practicate de magazinele din exteriorul unității penitenciare.

g) Aspecte rezultate din interviurile cu persoanele private de libertate

În cadrul interviurilor, aspectele invocate de persoanele private de libertate au vizat: condițiile de cazare; calitatea hranei; asigurarea transportului; asigurarea condițiilor igienico-sanitare; asigurarea dreptului la asistență medicală; asigurarea dreptului la muncă; prețurile practicate în cadrul magazinului; acordarea tratamentului medical prescris. **Spre exemplu, s-au constatat următoarele:**

O persoană privată de libertate a invocat condițiile necorespunzătoare de cazare, hrană, asistență medicală și transport, condițiile de igienă necorespunzătoare din cadrul camerei destinată vizitei intime, dificultăți în vederea exercitării dreptului la muncă, existența prețurilor cu adaos comercial mare la magazinul din unitatea penitenciară și transferul la o distanță mai mare de 60km de locul de domiciliu.

Din examinarea documentelor puse la dispoziție, au rezultat următoarele:

Persoana privată de libertate era cazată într-o cameră cu dimensiunea de 19,58 mp., împreună cu alte trei persoane. Astfel, aceasta beneficia de spațiul minim corespunzător celor 4 mp. Camera era dotată corespunzător cu obiecte de mobilier, televizor, telefon și era prevăzută cu cambuză cu geam și ușă de acces din termopan și spațiu pentru depozitarea îmbrăcăminte. Totodată, camera era iluminată artificial cu ajutorul unui singur tub de neon, *cel de-al doilea tub fiind lipsă*. Lumina naturală era asigurată de o fereastră din termopan de dimensiune redusă (1,44 m). Astfel, *camera era luminată insuficient*. De asemenea, *saltelele erau vechi* iar lenjeria de pat folosită, era cea personală.

În ceea ce privește asistența medicală, din studierea materialelor a rezultat că, persoana privată de libertate a fost examinat medical și a beneficiat de tratament medicamentos corespunzător.

Referitor la hrană, persoana privată de libertate a beneficiat de trei mese pe zi. Mâncarea s-a realizat pe baza normelor de hrană specifice, a fost preparată zilnic și a fost asigurată la timp și în condiții de igienă. Totodată, mâncarea a corespuns din punct de vedere organoleptic.

Cu privire la transport, acesta se realiza cu ajutorul mai multor dube de diferite capacități (mica, medie și mare) care se aflau în stare bună de funcționare și erau dotate corespunzător.

În legătură cu condițiile de igienă din cadrul camerei destinată vizitei intime, acestea erau asigurate corespunzător. Astfel, existau două camere destinate vizitei intime (o cameră pentru vizită de 2 ore și o cameră pentru vizită de 48 ore). Acestea erau dotate cu pat, lenjerie curată, masă cu scaune, perdea, mochetă, televizor, telefon și erau prevăzute cu geamuri din termopan mate, cu grup sanitar propriu modernizat, spațiu pentru depozitarea bagajelor și a îmbrăcăminte și spațiu pentru depozitarea alimentelor. Totodată, camerele erau prevăzute cu interfon și buton de panică, iar pereții erau zugrăviți. Referitor la prețurile produselor comercializate de magazinul din incinta unității penitenciare, acestea erau afișate la loc vizibil și se încadrau în adaosul comercial de 30% practicat. Astfel, produsele aveau valori apropiate de prețurile practicate de magazinele din exteriorul unității penitenciare. Din discuțiile purtate cu persoana privată de libertate a rezultat că, nu a întâmpinat dificultăți în legătură cu selecționarea în vederea desfășurării activităților lucrative și nu a mai fost transferat la o distanță mai mare de 60 km de locul de domiciliu.

O altă persoană privată de libertate a susținut că are hepatita C și că trei luni de zile nu a beneficiat de tratament medicamentos corespunzător.

Din studierea documentelor puse la dispoziție a rezultat faptul că, acesteia i-a fost infirmată hepatita C. În acest sens, în fișa medicală exista rezultat de Ac HCV negativ.

Un deținut a sesizat faptul că, în camera unde era cazat existau insecte dăunătoare (ploșnițe). Din verificarea documentelor puse la dispoziție a rezultat faptul că, la nivelul penitenciarului se efectua lunar activitate de dezinfecție și trimestrial activitate de deratizare. Totuși, la momentul vizitării camerei respective *s-a constatat prezența insectelor dăunătoare (ploșnițe)*.

Un alt deținut a invocat faptul că, a întâmpinat dificultăți în primirea tratamentului medicamentos. Din studierea documentelor puse la dispoziție a rezultat faptul că, acesta a fost în evidența cabinetului medical cu afecțiuni cronice pentru care a primit tratamentul medicamentos corespunzător. Totodată, acesta a beneficiat de examinări/consultații medicale la timp și și în mod adecvat, neexistând dificultăți în acordarea acestora.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 29¹¹ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ
conducerii Penitenciarului București Rahova
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. gestionarea supraaglomerării în cadrul Secțiilor de deținere E2, E3, E5 și E6, având în vedere că, la data efectuării vizitei structura acestor secții de deținere în ceea ce privește locurile de cazare, paturile instalate, numărul de deținuți cazați și gradul de ocupare, era următoarea: E2 - 191 locuri, 311 paturi instalate, 229 deținuți cazați, *grad de ocupare 119,89%*; E3 - 191 locuri, 338 paturi instalate, 286 deținuți cazați, *grad de ocupare 149,73%*; E5 - 229 locuri, 340 paturi instalate, 285 deținuți cazați, *grad de ocupare 124,45%*; E6 - 190 locuri, 300 paturi instalate, 271 deținuți cazați, *grad de ocupare 142,63%*.
2. urgentarea înlocuirii geamului spart cu unul nou în camera E 5.43 și a saltelelor vechi și uzate cu altele noi în camerele E 5.36 și E 5.43.
3. urgentarea montării celui de-al doilea tub de neon în camerele E 5.36 și E 6.9, a ușilor de acces în cambuza pentru depozitarea alimentelor din camerele E 5.43, E 5.44 și E 6.9 și a ușilor de acces în spațiul de depozitarea îmbrăcămintei persoanelor private de libertate din camerele E 5.43, E 5.44 și E 6.9.
4. intensificarea activității de dezinsecție cu folosirea produselor calitative în camera E 6.9, în vederea eliminării insectelor dăunătoare (ploșnițe).
5. distribuirea fructelor crude în cadrul procesului de hrănire a persoanelor private de libertate.
6. identificarea posibilității de angajare a unui număr suficient de persoane specializate, în vederea acordării suportului psihologic și a altor tipuri de consiliere/consultanță persoanelor private de libertate.
7. examinarea posibilității de intensificare a iluminatului artificial în camera E 5.36, în vederea compensării cantității reduse de lumină naturală.

București, 24 octombrie 2016